

Milieuvriendelijke materialen voor je interieur

Gemiddeld spenderen we 20 uur per dag van onze tijd binnenshuis, waarvan maar liefst 15 uur in onze eigen woning. De materialen waarmee we onze woningen afwerken, hebben dan ook een invloed op ons welzijn. Door te kiezen voor milieuvriendelijke materialen, hou je het binnen al een stuk gezonder. Een overzicht.

Muurbekleding

Natuurverf

Verf bestaat uit een aantal componenten: een bindmiddel om de verf tot een homogeen product te maken, een vloeibaar oplosmiddel (meestal water), verdunner, pigmenten die de kleur van de verf bepalen, en hulpstoffen die de kwaliteit van de verf verbeteren (voor een betere bewaring, snellere droogtijd, bescherming tegen roest, resistentie tegen schimmels...). Natuurverven bevatten een zo groot mogelijk aandeel aan natuurlijke componenten uit nagroeibare of minerale grondstoffen. Met nagroeibare grondstoffen bedoelen we elementen die de natuur op korte termijn terug kan aanmaken, terwijl minerale stoffen gewonnen worden uit mineralen of natuurlijke gesteenten.

Anno 2020 bestaat er nog geen strikte omschrijving van natuurverf. Dat betekent dat niet elk eco- of natuurlabel garandeert dat je een natuurlijk verfproduct in handen hebt, al voorzien de meeste natuurverfproducenten wel een gedetailleerd etiket met een duidelijke opsomming van de grondstoffen.

Natuurverven komen in de meest uiteenlopende kleuren en voor de meest uiteenlopende toepassingen. Wil je echter zeker zijn dat je een volledig natuurlijk product in handen hebt, lees je er best het etiket op na.

© Ecostore

Toch is de keuze voor een gedegen natuurverf vaak genuanceerder dan je denkt. Het gebruik van terpentijn illustreert dit bijvoorbeeld treffend. Terpentijn is een solvent uit een hernieuwbare bron, waardoor je zou denken dat het ook een gezond product is. Niets is echter minder waar. Studies tonen namelijk aan dat terpentijn koolwaterstoffen bevat die op hun beurt kankerverwekkend kunnen zijn. Het is dus niet zo dat een natuurlijke of hernieuwbare grondstof geen schadelijke effecten kan hebben voor je gezondheid en welzijn. Wie twijfelt, kan zich altijd laten informeren door een deskundige.

Dispersieverf

Dispersieverf is een verzamelnaam voor watergedragen muur- en plafondiverf. Natuurlijke dispersieverven zijn samengesteld op basis van natuurlijke bindmiddelen zoals klei, krijt of kalk. Soms worden er ook natuurlijke harsen en oliën aan toegevoegd. Je kan natuurlijke dispersieverven voor verschillende toepassingen (voor plafond, voor binnenmuren, buitenmuren, voor vochtige ruimtes...) aankopen. Dit maakt ze zeker een evenwaardig alternatief voor synthetische muur- en plafondiverf.

Kalkverf

Kalkverf is een muur- of plafondiverf op basis van kalkpoeder dat zorgvuldig geblust is na de verhitting van kalksteen. Kalk dient daarbij als het bindmiddel van de verf. Deze verfsoort herken je onmiddellijk aan zijn natuurlijke, matte uitstraling en is daarom zeer gegeerd bij liefhebbers van een ietwat 'organisch' interieur. Kalkverf kan je ook in vochtige ruimtes gebruiken aangezien de verf dampdoorlatend is en het vocht zo makkelijk weg kan. Alkalische kalkverf is daarnaast ook een geschikte buffer om de ontwikkeling van schimmels, mossen en algen tegen te gaan.

Leemverf

Leemverf kan je op bijna alle types ondergronden aanbrengen. Dit type verf heeft dezelfde gunstige eigenschappen als leempleister. Leem beschikt namelijk over goede vochtregulerende eigenschappen. Het kan vocht opnemen en weer afgeven indien nodig. Een muurafwerking met een leempleister of -verf zorgt dus voor een goede vochtthuishouding in je woning en dus een aangenaam binnenklimaat.

Leemverf is niet enkel verkrijgbaar in de typerende donkere aardetint maar ook in andere kleurschakeringen. In je badkamer of keuken voeg je best een lazuurbindmiddel toe om de leemverven afwasbaar te maken. Het eindresultaat zal dan wel iets donkerder uitvallen dan het origineel. Leemverf kan je gebruiken in combinatie met leempleister, kalk- en gipspleister of gipsvezelplaten.

Behang

Naast verf blijft behang een populaire manier om de muren van leefruimtes en slaapkamers op te smukken. Grosso modo onderscheiden we drie traditionele soorten behang: papierbehang, textielbehang en synthetisch behang. Andere types zoals glasvezelbehang of cellulosebehang (een goed en stevig alternatief voor glasvezelbehang, vervaardigd uit cellulose) kan je in de eerste plaats gebruiken om barstjes weg te werken of je pleisterwerk te verstevigen.

Het spreekt voor zich dat wie zijn woning op een milieuvriendelijke en gezonde wijze aankleedt, wegblijft van synthetische behangsoorten zoals vinylbehang.

Papierbehang

Het behang zoals we het allemaal kennen. Binnen dit type behang zijn er echter nog verschillende mogelijkheden. Zo kan je kiezen tussen eenlagig (simplex) of tweelagig (duplex) behang. Tweelagig behang is slijtvaster en steviger dan het goedkopere eenlagig behangpapier.

Papierbehang is een milieuvriendelijk alternatief voor synthetisch behang, zelfs in het productieproces. Papierbehang bevat namelijk een hoog percentage gerecycleerde papiervezels en draagt het FSC-label. Ook de gebruikte inkt kunnen van plantaardige oorsprong zijn. Ga dus zeker op zoek naar behang dat is bedrukt met watergedragen kleurstoffen of inkt op basis van natuurlijke grondstoffen.

Papierbehang bevat ook enkele interessante eigenschappen die het binnenklimaat van je woning en dus je gezondheid ten goede komen: het ademt, werkt vochtregulerend en houdt geen stofpartikels vast.

Rijstpapier

Een milieu- en kostenvriendelijk papierbehang is 'rijstpapier'. Dit behang bestaat uit een stevige papiersoort die vermengd wordt met houtvezels. Dit levert het typerende patroon op van rijstkorrels in het behangpapier. Je kan het papier indien je wenst overschilderen met één of meerdere lagen verf.

Textielbehang

Ook textielbehang behoort tot de mogelijkheden. Vergewis je er wel van dat je voor de volledig natuurlijke variant kiest, er bestaan namelijk ook synthetische derivaten. De textielvezels worden in dat geval bevestigd op een onderlaag van papier of op een vlies.

Textielbehang heeft een bijzonder warme uitstraling, maar is in vergelijking met andere behangsoorten redelijk prijzig. Onderhoud is moeilijk aangezien het behang niet bestand is

Textielbehang - hier handgemaakt van sisalvezels - zorgt voor een extra dimensie in je interieur.

tegen vocht. Textielbehang houdt ook makkelijker stof vast en is dus een goede voedingsbodem voor huisstofmijt.

Behanglijmen

Lijmen voor klassiek behangpapier bevatten een synthetisch derivaat van cellulose (methylcellulose) als hoofdbestanddeel. Deze lijmen zijn verkrijgbaar in poedervorm of als kant-en-klare lijmen. Lijmen voor zwaardere behangsoorten of moeilijke ondergronden zullen meer chemische stoffen en organische oplosmiddelen bevatten. Probeer echter lijmen met vluchtige organische stoffen (VOS) te vermijden, behanglijm met oplosmiddelen of lijm op basis van PVC (polyvinylchloride) of PVA (polyvinylalcohol). De voorkeur gaat uit naar lijmen op basis van natuurlijke grondstoffen met zo weinig mogelijk toegevoegde petrochemische toevoegstoffen.

Een houten vloer heeft een bijzonder warme uitstraling. Zijn natuurlijke karakter is mooi meegenomen.

© Ardenito by Hoebbeek

Vloerbekleding

Hout

Hout is een natuurlijk, nagroeibaar en gezond bouw materiaal dat je op verschillende manieren in je woning kan verwerken. Kies steeds hout dat het FSC- of PEFC-label draagt, ook wanneer je voor een tropische houtsoort opteert. Deze labels garanderen dat het hout afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. Ook het Duitse Nature Plus-label geeft je een indicatie of het hout voldoet aan een reeks van milieu- en gezondheids criteria. Als we het over de natuurlijke houten vloeren hebben, dan komen we uit bij massief en halfmassief parket.

VLUCHTIGE ORGANISCHE STOFFEN

Vluchtige organische stoffen (VOS) is de verzamelnaam van een groep chemische stoffen die snel verdampen bij kamertemperatuur. Deze stoffen zijn opgebouwd uit koolstof en waterstof. VOS kunnen worden gebruikt als oplosmiddel in verven of lijmen, en als aandrijfgas voor spuitbussen. Binnenshuis is de concentratie aan VOS vaak groter dan buiten, door het gebruik in huishoudmiddelen, meubels en bouwmaterialen en de uitwaseming ervan. Bij een korte blootstelling aan hoge concentraties, zoals tijdens het schilderen of het gebruik van bepaalde lijmen, kan je last krijgen van duizeligheid, misselijkheid, irritatie van ogen en luchtwegen of concentratiestoornissen. Aangezien verhoogde VOS-gehalten nog lang na de werken in je woning kunnen hangen, kan je pas na maanden of jaren gezondheidsproblemen ondervinden.

Massief parket

Om te kunnen spreken van (vol)massief parket moet de vloer volgens de Europese norm uit één enkele laag van dezelfde houtsoort bestaan, met een totale dikte tussen 6 en 30 millimeter.

Een massief parket kan je verlijmen op een vlakke, droge ondergrond, of nagelen op een houten rooster.

Massief parket kan je verschillende keren opschuren, waardoor het zeer lang kan meegaan. De hardheid, de kleur en de uitzetting bij vochtige omstandigheden hangen af van de houtsoort. Een massief parket is vrij van schadelijke stoffen zolang je het niet behandelt met petrochemische of synthetische producten (een vernis of sommige oliën en was). Werk je parket dus af met producten op natuurlijke basis.

Halfmassief parket

Een alternatief voor een massieve plankenvloer is halfmassief parket (ook meerlaags parket genoemd), dat bestaat uit verschillende houtlagen: een onderlaag, meestal uit naaldhout of multiplex, een tussenlaag van dennenhout of spaanplaat en tot slot een toplaag (slijtlaag) van harder massief hout (edelhout) met een minimale dikte van 2,5 millimeter. Meerlaags parket wordt in de fabriek geschuurd, gevernist en voorzien van tand-en-groefverbindingen. Doordat het stabiel is en temperatuurschommelingen beter opvangt, trekt het minder krom dan massief hout en kan je het combineren met vloerverwarming.

Een halfmassief parket heeft echter een kortere levensduur omdat je het - afhankelijk van de dikte en de kwaliteit van de toplaag - minder vaak kan opschuren.

Bij renovatie of afbraak bemoeilijkt de lijm tussen de houtlagen de demontage van de verschillende componenten van de bouwmaterialen. Dit beperkt vanzelfsprekend de recyclagemogelijkheden.

Kurk

Ook kurk is een natuurlijke en nagroeibare grondstof, afkomstig van de kurkeik. Kurk is warmte-isolerend en voelt bijgevolg zeer aangenaam aan. Bovendien dempt het geluid, is het makkelijk te onderhouden, geschikt voor vochtige ruimtes (doordat het materiaal ademt en vocht dus kan ontsnappen) en recycleerbaar. Hoe hoger de dichtheid, hoe veerkrachtiger en duurzamer de vloer zal zijn.

Een kurken vloer kan je verlijmen of zwevend plaatsen (met een kliksysteem). Om de nodige bescherming te garanderen, kan je massieve kurktegels afwerken met olie, was of een vernislaag - bij voorkeur op natuurlijke basis.

Het Duitse *Das Kork*-label garandeert dat kurkproducten in hun toplaag geen ongezonde weekmakers, vluchtige organische stoffen of formaldehyde bevatten.

© APCOR_CORK SA

Kurk plaats je net zo makkelijk tegen de muur als op de vloer. Je vindt het tegenwoordig in tal van afwerkingen, al blijft de natuurlijke look ook charmeren.

Hé jij daar,

Wil je graag milieuvriendelijk en gezond bouwen? Of renoveren? En zoek je nog een ervaren professional in jouw buurt?

Dan is er maar één adres!

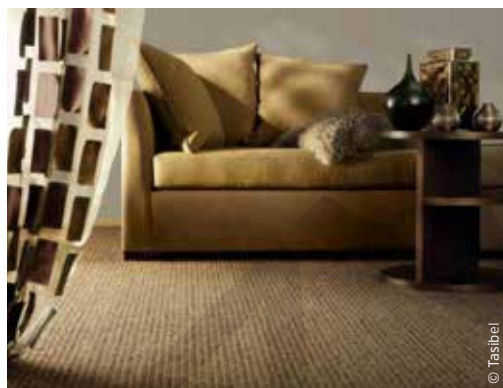
WWW.ECOBOUWGIDS.BE

Linoleum is een 100 procent natuurlijk materiaal. Het is dus enkel de keuze van de lijm die bepalend is voor de eventuele uitstoot van schadelijke stoffen.

© Forbo Flooring Systems

© Tassibel

Wie kiest voor tapijt, hoeft zich niet te beperken tot de 'klassiekere' uitvoeringen met hoge pool in wol of katoen. Tapijten van natuurlijke vezels, zoals sisal, gaan voor een natuurlijke uitstraling én zijn antistatisch, wat interessant is voor personen met een allergie. Ze zijn wel iets ruwer aan de voeten.

Linoleum

Linoleum is een 100 procent natuurlijk product, vervaardigd uit teeltbare grondstoffen. Het hoofdbestanddeel is lijnzaadolie - of kortweg lijnolie - die afkomstig is uit de zaden van olievlas. Deze lijnolie wordt aangevuld met natuurlijke harsen, houtmeel of kurk, minerale toeslagstoffen en pigmenten, waarna het geheel wordt aangebracht op een rug van jute. Linoleum biedt veel bouwtechnische voordelen: het is soepel, brandbestendig, antistatisch en antibacterieel. Het is dan ook een aanrader voor mensen met astma of andere allergieën. Het materiaal is bovendien slijtvast en dus geschikt voor druk belopen oppervlaktes. De plaatsing van linoleum gebeurt door verlijming op een harde, vlakke, gladde en droge ondergrond. De keuze van de lijm is bepalend voor mogelijke emissies van schadelijke stoffen en de kwaliteit van de binnenlucht.

Tapijt

Tapijt is de ideale vloerbekleding voor mensen die het graag warm hebben aan de voeten. Tapijt bestaat uit twee delen: een onderlaag (rug) en een bovenlaag (pool). Je kiest idealiter tapijten die vervaardigd zijn uit natuurlijke materialen, aangezien synthetische varianten petrochemische stoffen bevatten. Ook de kleurstoffen en pigmenten in tapijten kunnen zware metalen en chemische stoffen (VOS...) bevatten. Tapijtruggen uit jute zijn sterker en gezonder. Milieuvriendelijke materialen voor de pool van het tapijt zijn wol, katoen, sisal en kokos. Een eco- of milieulabel biedt je de garantie dat je tapijt milieuvriendelijk en gezond is. Hou er wel rekening mee dat tapijt moeilijk te reinigen is. Afhangelijk van het materiaal van de pool kan het dus mogelijk een broeihaard vormen voor schimmels, sporenelementen of huisstofmijt, die aanleiding kunnen geven tot ademhalingsproblemen, allergieën en infecties. Een zeepeepsopje volstaat in vele gevallen om het tapijt grondig te reinigen. ■

Een lijst van interessante adressen vind je op pagina 148

WAT DOET VIBE?

VIBE vzw genereert, verzamelt en verspreidt informatie over gezond en milieuverantwoord bouwen en duurzame stedenbouw. We geven vorming en advies rond deze thema's en bieden ook begeleiding bij de ontwikkeling van duurzame wijken. Daarnaast reiken we het VIBE-label uit aan bouwbedrijven die werken met gezonde en milieuverantwoorde producten en technieken. Bedrijven, overheden, wetenschappelijke centra en andere instellingen kunnen bij ons terecht voor onderzoek rond gezonde en milieuvriendelijke bouwmaterialen.

www.vibe.be